

HNB

Trg hrvatskih velikana 3, 10002 Zagreb
tel.: 01 45 64 555 / faks: 01 46 10 551, 45 50 726, 46 10 591
www.hnb.hr

Primljeno:	11.7.17
Ur. broj:	292/17

URED ZA PRAĆENJE ZAŠTITE POTROŠAČA

Faks: 01 45 90 332

Ur. broj: 570/2017-69/7-SL

Zagreb, 5. srpnja 2017.

**HRVATSKA UDRUGA ZA
ZAŠTITU POTROŠAČA**
n/p Tomislav Lončar, tajnik
Ozaljska 93/II
10000 Zagreb

Poštovani gospodine Lončar,

vezano uz Vaš dodatni upit od 10. lipnja 2017. godine, prije svega želimo istaknuti da smo Vam u odgovoru od 1. ožujka ove godine dali pojašnjenje regulatornog okvira sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma vezano uz postupanje Zagrebačke banke d.d., a koje se odnosi na prikupljanje osobnih podataka temeljem Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma ("Narodne novine", broj 87/2008. i 25/2012., u daljnjem tekstu Zakon) te u nastavku dajemo odgovore na Vaša dodatna pitanja.

Uvodno smatramo potrebnim skrenuti pozornost na važnost i pravilno funkcioniranje preventivnog sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, jer je u današnje vrijeme pranje novca i financiranje terorizma globalna pojava koja potkopava međunarodne napore u stvaranju slobodnog i konkurentskog tržišta te sprječava gospodarski razvoj nacionalnih ekonomija. Nacionalne ekonomije u tom su pogledu vrlo ranjive, a pranje novca može ugroziti financijski sektor te ima značajne ekonomske i socijalne posljedice. Učinkovit okvir za borbu protiv pranja novca je važni čimbenik, jer nedostatak ili nepostojanje mehanizama i sustava za borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma, počiniteljima daje mogućnost za pranje nelegalno stečenih sredstava.

Zakon i međunarodni standardi određuju da sustav sprječavanja pranja novca i financiranje terorizma nije u nadležnosti samo jedne institucije nego je to sustav u kojem su zakonski definirane uloge svakog sudionika i njihova međusobna interakcija i suradnja. Pri tome napominjemo da je Zakonom implementirana regulativa Europske unije¹ te je

¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex:32005L0060>

HNB

isti u većem dijelu usklađen s međunarodnim standardima². Novi Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma je trenutno u zakonodavnoj proceduri, a istim se dodatno pooštrava regulatorni okvir sprječavanja pranja novca i financiranje terorizma. Spomenuli bi da se u budućnosti može očekivati kako će banke biti u obvezi prikupljati još i širi obuhvat podataka od svojih klijenata, a što je sukladno Zajedničkoj smjernici europskih nadzornih tijela o pojednostavljenim i pojačanim mjerama dubinske analize klijenata i faktorima koje financijske institucije moraju uzeti u obzir kada procjenjuju rizike od pranja novca i financiranja terorizma povezane s individualnim poslovnim odnosom ili povremenom transakcijom, a koja se mora primijeniti najkasnije do 26. lipnja 2018.³

Sudionici sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj su:

- tijela prevencije, odnosno obveznici primjene Zakona (banke, mjenjači, osiguravajuća društva, priređivači igara na sreću, brokeri, odvjetnici, javni bilježnici i drugi)
- tijela nadzora
- Ured za sprječavanje pranja novca i
- tijela kaznenog progona.

Detaljnije informacije o sustavu sprječavanja pranja novca i financiranje terorizma možete pronaći na internetskim stranicama Ministarstva financija RH⁴.

Ključni element preventivnog sustava sprječavanja pranja novca i financiranje terorizma je obveza banaka i drugih Zakonom određenih obveznika da obavijeste Ured za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama kada banke i drugi obveznici utvrde sumnju na pranje novca i financiranje terorizma bez obzira na visinu transakcije. Kako bi banke mogle ispuniti svoje zakonske obveze detektiranja sumnjive transakcije, moraju prema svojim klijentima poduzimati niz mjera koje se skupno nazivaju postupci dubinske analize te uključuju:

- utvrđivanje identiteta stranke i provjera njezina identiteta na osnovi dokumenata, podataka ili informacija dobivenih iz vjerodostojnog, pouzdanog i neovisnog izvora
- utvrđivanje i provjera identiteta stvarnog vlasnika stranke

² <http://www.fatf-gafi.org/topics/fatfrecommendations/documents/fatf-recommendations.html>

³ <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/1890686/Final+Guidelines+on+Risk+Factors+%28JC+2017+37%29.pdf>

⁴ <http://www.mfin.hr/hr/sprjecavanje-pranja-novca>

HNB

- prikupljanje podataka o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcije te drugih podataka
- stalno praćenje poslovnog odnosa, uključujući pozorno praćenje transakcija obavljenih tijekom tog odnosa, kako bi se osiguralo da te transakcije odgovaraju saznanjima obveznika o toj stranci, vrsti posla i rizika, uključujući prema potrebi i podatke o izvoru sredstava, **pri čemu podaci kojima obveznik raspolaže moraju biti ažurni.**

Svi gore navedeni postupci dubinske analize provode se s ciljem slanja obavijesti o sumnjivoj transakciji Uredu za sprječavanje pranja novca u slučaju kada banka u poslovanju s klijentom detektira određene indikatore koji upućuju na sumnju pranja novca i financiranje terorizma. Tijekom 2015. godine banke su podnijele ukupno 675 obavijesti Uredu za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama. Detaljnije informacije možete pronaći u Godišnjem izvješću o radu Ureda za 2015. godinu⁵.

S tim u vezi, želimo naglasiti da se postupci dubinske analize, koje banke provode prema svojim klijentima, ne provode kako bi banke "maltretirale potrošače kako bi došle do određenog broja podataka koje mogu marketinški iskoristiti", već se isti provode kako bi banke ispunile svoje obveze propisane Zakonom. Pri tome skrećemo pažnju na odredbe članka 77. Zakona kojima je propisano da banke smiju podatke, informacije i dokumentaciju prikupljenu sukladno Zakonu, koristiti samo u svrhu sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

Točni i ažurni podaci o klijentu pokazali su se kao ključni elementi kod provođenja financijskih istraga, pogotovo u recentnim slučajevima financiranja terorističkih napada. Matični podaci klijenta vremenom se mogu promijeniti, a osobne iskaznice imaju svoj datum važenja. Nadalje, pojedinci mogu biti sudionici u pranju novca, a da toga nisu niti svjesni. Primjerice, neovlaštenim pristupom bankovnom računu, on se može zloupotrijebiti na način da se na njega ili s njega transferira tuđi novac, čime je klijent postao žrtva u lancu pranja novca. "Perači novca" često se znaju koristiti financijskim mulama koje (svjesno ili nesvjesno) budu uvučene u lanac pranja novca, a da po svom prvotnom profilu uopće ne odgovaraju profilu "perača novca". Upravo iz razloga što je banka pobliže upoznala svog klijenta i postavila mu pitanja oko svrhe otvaranja računa, zanimanja, okvirnim primanjima i izvorima njegovih sredstava, može stvoriti rizični profil klijenta te praćenjem njegovog poslovanja vidjeti da li transakcije koje obavlja odgovaraju podacima koje je dao kod otvaranja računa ili kasnije kod ažuriranja podataka.

⁵ <http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Godisnje%20izvjesce%20o%20radu%20Ureda%20za%202015.%20godinu.pdf>

HNB

Konkretne podatke o broju napravljenih dubinskih analiza nismo Vam u mogućnosti dati, jer ih ne prikupljamo od banaka. Od 1. siječnja 2009. kada je Zakon stupio na snagu, banke su dužne obavljati mjere dubinske analize kod otvaranja računa za sve klijente s kojima uspostavljaju poslovne odnose, a za postojeće klijente moraju primijeniti mjeru dubinske analize praćenja poslovnog odnosa koja uključuje i ažuriranje podataka klijenta. Iz navedenog proizlazi da banke provode mjere dubinske analize na svim klijentima s kojima imaju uspostavljene poslovne odnose.

Ukoliko banka ne može prikupiti (ažurirati) podatke o klijentu, bit će dužna prekinuti poslovni odnos s njim, jer joj tako nalaže članak 13. Zakona. Međutim, prije nego banka prekine poslovni odnos s klijentom, ista bi trebala poduzeti mjere koje smatra potrebnima kako bi umanjila rizike koji za nju proizlaze iz uspostavljenoga poslovnog odnosa, a sve dok se ne provede mjera ažuriranja podataka o klijentu. S obzirom na činjenicu da su banke, sukladno Zakonu, dužne prekinuti poslovni odnos s klijentom za kojeg ne mogu provesti mjere dubinske analize, možemo Vas izvijestiti da aktivnosti koje provodi Zagrebačka banka d.d., smatramo razumnim mjerama umanjenja rizika prije konačnog prekida poslovnog odnosa s klijentom.

Slijedom svega prethodno navedenog, a obzirom da banke, prikupljanjem podataka od klijenata i provođenjem postupaka dubinske analize, provode obveze koje su propisane Zakonom i za koje su prekršajno odgovorne ako ih ne primjene, molimo za Vaše razumijevanje i kooperativnost kako bi banke i ostali obveznici koji su dio preventivnog sustava sprječavanja pranja novca i financiranje terorizma, mogli obavljati zadaće koje im je povjerio zakonodavac te kako bi se time zaštitio financijski sustav Republike Hrvatske od rizika pranja novca i financiranja terorizma.

S poštovanjem,

Snjezana Levar
direktorica Ureda

